Wiecej arkuszy i odpowiedzi znajdziesz na: EDUARKUSZE.PL

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z FILOZOFII

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2011

Czas pracy: 120 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Część I – 20 pkt
Część II – 30 pkt

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron (zadania 1 – 23). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MFI-P1_1P-112

eduarkusze.pl

Część I *(20 punktów)*

Zadanie 1. *(3 pkt)*

Do każdej szkoły antycznej dopisz jej założyciela.

Szkoła	Założyciel
Stoicy	
Sceptycy	
Epikurejczycy	

Zadanie 2. *(1 pkt)*

Do podanego poniżej autora dopisz nazwę jego dowodu na istnienie Boga.

Św. Anzelm z Canterbury – dowód .....

Zadanie 3. *(2 pkt)*

Które z poniższych zdań jest zgodne z duchem/założeniami (także dwudziestowiecznego) pozytywizmu? Podaj nazwę stanowiska, które to zdanie wyraża.

A. Metoda fizyki jest wzorcową dla wszystkich nauk.

B. Matematyka jest wzorcową nauką.

C. Nauka jest zbiorem przesądów.

D. Nauki humanistyczne różnią się metodą od nauk przyrodniczych.

nazwa stanowiska .....

Zadanie 4. *(1 pkt)*

Które z opisanych zachowań zasługiwałoby na najwyższy szacunek zgodnie z etyką formalną Immanuela Kanta? Zaznacz trafną odpowiedź.

A. Pani X ustępuje miejsca w tramwaju swojemu starszemu sąsiadowi z sympatii do niego.

B. Pani X ustępuje miejsca w tramwaju swojemu starszemu sąsiadowi, ponieważ tak ją wychowano.

C. Pani X ustępuje miejsca w tramwaju swojemu starszemu sąsiadowi, dlatego że tak trzeba.

D. Pani X ustępuje miejsca w tramwaju swojemu starszemu sąsiadowi, by uniknąć nagany.

Zadanie 5. *(4 pkt)*

Dopasuj do wymienionych filozofów tytuły ich dzieł oraz dopisz szkoły / kierunki, które ci filozofowie reprezentują.

Bycie i nicość, *Metafizyka*, *Myśli*, *Osoba i czyn*, *Rozmyślania*, *Serce*

a) Blaise Pascal dzieło ..... szkoła/kierunek .....

b) Karol Wojtyła dzieło ..... szkoła/kierunek .....

eduarkusze.pl

Zadanie 6. *(2 pkt)*
Podaj terminy filozoficzne na określenie przedstawionych poniżej poglądów.

a) Celem ludzkiego życia jest osiągnięcie szczęścia.

.....

b) Działanie rozumu musi opierać się na doświadczeniu.

.....

Zadanie 7. *(2 pkt)*
Zaznacz trafną definicję poniższych terminów.

a) Determinizm

1. Pogląd, który głosi, że wszystko, co się wydarza, wydarza się z konieczności.
2. Stanowisko, według którego nie istnieje nic poza bytami zmysłowymi.
3. Pogląd, który głosi, że nie istnieje związek przyczynowy.

b) Sceptycyzm

1. Stanowisko kwestionujące możliwość rozstrzygnięcia kwestii, czy Bóg istnieje.
2. Stanowisko kwestionujące możliwość poznania prawdy.
3. Pogląd, według którego szczęście można osiągnąć, wyzbywając się namiętności.

Zadanie 8. *(2 pkt)*
Podaj nazwę stanowiska filozoficznego wyrażonego w poniższym zdaniu oraz określ dyscyplinę filozoficzną, dla której to zdanie jest charakterystyczne.

Istnieją tylko przedmioty fizyczne.

nazwa stanowiska .....

dyscyplina .....

Zadanie 9. *(1 pkt)*
Rozstrzygnij, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe. W tabeli w odpowiednich wierszach napisz słowo *prawda* lub *fałsz*.

A. Zdaniem Arystotelesa działanie dobroczynne jest najbardziej chwalebne, kiedy jest realizowane w stosunku do przyjaciela.	
B. Sokrates głosił, że wszelkie złe postępowanie jest dobrowolne.	
C. Zdaniem Kanta dobra wola to taka wola, która działa zgodnie z obowiązkiem.	

eduarkusze.pl

Zadanie 10. *(2 pkt)*

Do każdego z podanych cytatów dopasuj autora. Wybierz spośród poniższych:

Jean Paul Sartre, Fryderyk Nietzsche, Karl R. Popper, Henri Bergson

a) To, co jest nam wspólne, to po prostu uznanie, że istnienie poprzedza istotę rzeczy (egzystencja poprzedza esencję) lub, jeżeli ktoś woli, że punktem wyjścia powinna być subiektywność.

autor .....

b) Czas jest tworzeniem albo nie jest niczym zupełnie.

autor .....

Część II *(30 punktów)*

Na podstawie tekstu Tadeusza Kotarbińskiego wykonaj polecenia.

Toż przecie nie trzeba odwoływać się do Opatrzności, ani do nieśmiertelności, by uznać za słuszne, jeśli się chwali męstwo, dobroć serca, prawość, godność własną, szlachetność motywacji. Każda z tych ocen jest wyrazem uczuciowości istot dzielnych, uczciwych, istot z górnym polotem. Kto tak czuje, ten nie odczuwa potrzeby pozaświatowych uzasadnień, by porwać się do obrony słabszego, by zwrócić pożyczone pieniądze, by nie pozwolić sobie na zdradę wierności małżeńskiej. Czuje on i rozumie, że tak jest dobrze i słusznie niezależnie od tego, czy istnieje Ktoś Najlepszy i Wszechpotężny, i niezależnie od tego, jak się to opłaca wobec perspektywy życia przyszłego i pozgonnego wymiaru sprawiedliwości. Oceny tego rodzaju żywe są nawet u dzieci... Łączą one porządnych ludzi o różnych ideologiach… Więc potwierdza się charakterystyka etyki niezależnej od religii.

Atoli zarazem ujawniła się nam inna jeszcze niezależność... szersza. Niezależność filozoficznego światopoglądu… Jak się układa w głowach myślicieli obraz stosunku psychiki do materii w strukturze wszechświata, czy materia myśli, czy duch od niej odrębny, czy przedmiotami wiedzy ludzkiej są byty absolutnie obiektywne, czy też wiedza ma do czynienia tylko z obiektami w postaci materiału zewnętrznego, ukształtowanego przez formy umysłu ludzkiego, czy wszechświat jest skończony, czy nieskończony w czasie i przestrzeni itp. – co to ma do rzeczy w przypadku zagadnień etycznych trzeźwo postawionych... Czy tak, czy owak rzeczy się mają w ogólnej strukturze bytu, jasne jest, że znęcanie jest gałgaństwem, że stchórzyć – to rzecz podła, że czyn nauczycielki Ludwiki Wawrzyńskiej, która rzuciła się w ogień, by ratować obce dzieci, zasługuje na cześć. Skonstatujmy więc śmiało, że etyka rzetelna – to etyka niezależna od filozofii. Czy to paradoks? I tak, i nie. Jeżeli przez filozofię rozumieć zespół kilku nauk, pod tą rubryką wyliczanych w katalogach bibliotek i wydawnictw – to będzie rzeczywiście paradoks, gdyż etyka właśnie należy do tego zespołu obok estetyki, teorii poznania, logiki i in. Jeśli etyka ma być dyscypliną teoretyczną, należącą do składu filozofii, rozumianej jako zespół pewnych dyscyplin – to rzecz jasna, nawoływanie do niezależności etyki od filozofii zawierałoby po prostu sprzeczność. Inaczej jednak układają się stosunki, jeżeli przez filozofię rozumie się systemy światopoglądowe, czyli to, co

eduarkusze.pl

wypełnia sobą dzieła poświęcone historii filozofii. Etyka, naszym zdaniem w równej mierze jak lecznictwo lub administracja, nie potrzebuje światopoglądowych uzasadnień. Jej wskazania pozostają niezmiennikami, wszystko jedno, czy ktoś rozsądny jest materialistą, czy idealistą, czy spirytualistą w dziedzinie ogólnej teorii bytu. Co tu jedynie potrzebne, ale za to bardzo potrzebne, to obrona przed fantazmatami w uzasadnieniach. Trzeba się opędzać od przesądu, skądkolwiek by on pochodził, a więc i od fantastyki pochodzenia filozoficznego, światopoglądowego. Oto przykład. Uporczywie się powtarza od wieków rozumowanie zniechęcające, które można nazwać fatalistycznym uzasadnieniem indyferentyzmu. Mówi się tak: co się ma stać, to się i tak stanie, czy będę działał tak czy owak, skoro panuje przyczynowość powszechna i wolna wola jest złudzeniem. Ileż tu nieostrożności myślowej, ile nieporozumień… Wszak po pierwsze, przyczynowość powszechna bynajmniej nie pociąga za sobą tego, iż wszystko, co ma zajść w przyszłości, zajdzie niezależnie od tego, co kto zrobi. Właśnie czyny tego lub innego człowieka mogą być niezbędne do pewnych spraw przyszłych, właśnie w toku działania przyczynowości powszechnej, podobnie jak do wybuchu burzy potrzebne są uprzednie ruchy i zmiany termiczne prądów atmosfery. Przyczynowość działa też i poprzez nas, a nie wyłącznie obok nas lub wbrew nam… Po drugie wolna wola jest złudzeniem tylko, jeżeli się rozumie wolność woli jako bezprzyczynowość naszych postanowień. Ale do uzasadnień etycznych tak rozumiana wolność woli nie jest potrzebna. Potrzebna jest wolność w sensie praktycznym, jako możność zrobienia tego, co się zechce, i tak, jak się zechce. A taką wolność wszyscy mamy, w ograniczonym zakresie oczywiście... I nie kłóci się ona bynajmniej z determinizmem, z doktryną o uprzyczynowieniu powszechnych zdarzeń. Strzeżmy się więc złudnego, bezzasadnego wywodzenia fatalizmu z determinizmu. Zwalczajmy przesąd, który prowadzi do indyferentyzmu w etyce, do doktryny, iż nie ma sensu, a przeto nie warto usiłować zasłużyć sobie na szacunek należny, skoro w ogóle nic od nas nie zależy. Można by mnożyć przykłady zamętu, pochodzącego z inwazji pomylonej argumentacji światopoglądowej do zagadnień etyki, zagadnień ściśle socjotechnicznych, leżących w dziedzinie stosunków praktycznych ludzi względem współczynników gromad społecznych.

Źródło: Tadeusz Kotarbiński, *Medytacje o życiu godziwym,* Warszawa 1985, s. 155 – 157

Zadanie 11. *(2 pkt)*

Na podstawie tekstu podaj pięć zalet cechujących „człowieka godziwego”.

.....

.....

.....

Zadanie 12. *(2 pkt)*

Na czym ma polegać niezależność etyki w rozumieniu Tadeusza Kotarbińskiego?

.....

.....

.....

.....

eduarkusze.pl

Zadanie 13. *(2 pkt)*

Co to jest indyferentyzm? Wyjaśnij na podstawie tekstu.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. *(1 pkt)*

Zacytuj fragment uzasadniający potrzebę istnienia etyki, nawet przy założeniu przyczynowości powszechnej.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. *(3 pkt)*

Wyjaśnij, na czym zdaniem autora polega niezależność etyki od filozofii.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. *(2 pkt)*

Wyjaśnij, dlaczego zdaniem T. Kotarbińskiego potrzebna jest etyka niezależna jako system alternatywny w stosunku do etyki opartej na przykazaniach religijnych.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. *(2 pkt)*

Czy według T. Kotarbińskiego etyka niezależna jest narażona na niebezpieczeństwo relatywizmu moralnego? Odpowiedz i zacytuj fragment uzasadniający pogląd autora tekstu.

.....

.....

.....

.....

eduarkusze.pl

Zadanie 18. *(2 pkt)*

Jaka powinna być, zdaniem autora, relacja miedzy etyką a ontologią? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. *(5 pkt)*

Podaj trzy różnice pomiędzy determinizmem etycznym św. Augustyna a koncepcją przyczynowości powszechnej w ujęciu T. Kotarbińskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. *(2 pkt)*

Czym różnią się koncepcje św. Augustyna i T. Kotarbińskiego w kwestii źródeł wyborów moralnych?

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. *(5 pkt)*

Porównaj główne założenia etyki I. Kanta i T. Kotarbińskiego.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. *(1 pkt)*

Podaj nazwę dziedziny nauki, której prekursorem w Polsce był T. Kotarbiński.

.....

Zadanie 23. *(1 pkt)*

Podaj nazwę koncepcji filozoficznej, której twórcą był T. Kotarbiński.

.....

eduarkusze.pl

BRUDNOPIS

MFI-P1_1P-112

PESEL

Miejsce na naklejkę
z nr PESEL

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

Nr zad.	Punkty					
	0	1	2	3	4	5
1	☐	☐	☐	☐		
2	☐	☐				
3	☐	☐	☐			
4	☐	☐				
5	☐	☐	☐	☐	☐	
6	☐	☐	☐			
7	☐	☐	☐			
8	☐	☐	☐			
9	☐	☐				
10	☐	☐	☐			
11	☐	☐	☐			
12	☐	☐	☐			
13	☐	☐	☐			
14	☐	☐				
15	☐	☐	☐	☐		
16	☐	☐	☐			
17	☐	☐	☐			
18	☐	☐	☐			
19	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20	☐	☐	☐			
21	☐	☐	☐	☐	☐	☐
22	☐	☐				
23	☐	☐				

WYPEŁNIA EGZAMINATOR

SUMA PUNKTÓW

D ☐☐☐☐☐☐
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

J ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

eduarkusze.pl

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora

KOD ZDAJĄCEGO

eduarkusze.pl